

RUI15/011

GRP2015-2020

Aan de raad,

Voorgeschiedenis / aanleiding

Het Gemeentelijk Riolerings Programma 2015-2020 (GRP 2015-2020) is het rioleringsbeleidsstuk voor de planperiode 2015-2020. In dit beleidsstuk staat beschreven welke ambitie er gehanteerd wordt, waar het huidige areaal aan voldoet en welke middelen er nodig zijn om aan de ambitie te kunnen voldoen. De dekkingen zijn afkomstig uit de "rioolheffing" en dient kostendekkend te zijn. Derhalve heeft dit beleidsstuk direct invloed op het betreffende tarief.

Het GRP 2015-2020 is in het afgelopen jaar in opdracht van de gemeente door het ingenieursbureau ARCADIS opgesteld. Dit in samenwerking met het Hoogheemraadschap Rijnland, Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht en Rijkswaterstaat. Tevens is de Milieuraad van onze gemeente verzocht opmerkingen en aanvullingen te leveren op het concept GRP 2015-2020. Deze zijn bekeken en verwerkt. De reactie van de Milieuraad is als bijlage toegevoegd.

De definitieve reacties van de waterschappen en Rijkswaterstaat worden toegevoegd zodra deze binnen zijn. Verwacht wordt dat er geen opmerkingen zijn, doordat het gehele GRP-plan in samenwerking met hen is opgesteld.

Voor u ligt de definitieve versie.

Voorgesteld besluit

Instemmen met het GRP 2015-2020.

Toelichting

Hieronder vindt u een beknopte overzicht van de inhoud van het beleidsstuk GRP2015-2020.

1. Inleiding

Aanleg en beheer van de rioleringsvoorzieningen zijn gemeentelijke taken die hun wettelijke basis hebben in de Wet milieubeheer (Wm art. 10.33). Met het inwerkingtreden van de Wet gemeentelijke watertaken op 1 januari 2008 hebben naast de zorg voor het stedelijk afvalwater ook de (gemeentelijke) zorg voor het afstromende hemelwater en grondwater een duidelijkere basis in de wetgeving gevonden. De gemeente is wettelijk verplicht een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) op te stellen (Wet milieubeheer, art.4.22). Het maken van goede beleidsafwegingen op het terrein van beheer openbare ruimte, bescherming van bodem en waterkwaliteit en de zorg voor het totale watersysteem worden steeds belangrijker. Ook het financiële beleid, de inzet van middelen en toenemende lastendruk zijn hierbij belangrijke aandachtspunten.

Met het voorliggend Gemeentelijk Rioleringsplan legt het gemeentebestuur het rioleringsbeleid vast voor de komende planperiode met een doorkijk naar de toekomst. Het huidige GRP van de Gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude is vastgesteld in 2011 met een looptijd tot en met 2012. Het plan werd echter opgesteld voor de periode 2010-2014. Door wisseling van de wacht bij de gemeente was er een miscommunicatie over het plan met de externe partijen – Provincie Noord-Holland, Hoogheemraadschap van Rijnland, het Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV) en Rijkswaterstaat. Aanvullend op dit GRP is in 2012 een notitie opgesteld waarin de opmerkingen van de genoemde externe partijen genoemd zijn. Deze notitie heeft het GRP verlengd tot en met 2014.

2. *Evaluatie*

Het GRP 2010-2012, en de notitie die deze periode met twee jaar verlengd heeft, waren de basis voor het door de raad vaststellen van kredieten voor het voorbereiden en uitvoeren van de verschillende rioleringsprojecten en het vaststellen van de rioolheffing in de planperiode. Het GRP heeft in de planperiode gediend als kompas voor het rioleringsbeheer. Het accent in het GRP 2010-2012 en de aanvullende notitie lagen op:

- De aanpak van lozingen van woonarken in Zijkanaal C.
- Actueel inzicht verkrijgen in het theoretisch en werkelijk functioneren van de gemengde riolering.
- Het ontwikkelen van grondwaterbeleid en het monitoren van grondwater in het kader van samenwerken in de waterketen.

In de tabel op pagina 15 van het document wordt weergegeven wat de status is van de “activiteiten” zoals bedoeld in de planperiode 2010-2014. Veel van deze activiteiten zijn niet of nauwelijks uitgevoerd door capaciteitsproblemen.

3. *Beleid en ontwikkeling*

De afgelopen decennia is de opgave voor de rioleringszorg aanzienlijk complexer geworden. Het accent verschuift van een monodisciplinaire aanpak naar een meer geïntegreerde, multidisciplinaire aanpak. De vraag is niet meer alleen of alle afzonderlijke objecten in voldoende staat verkeren, maar of het geheel de gevraagde prestaties levert in termen van verwachte maatschappelijke meerwaarde. Om deze reden bestaat behoefte om niet meer uit te gaan van een inspanningsverplichting, maar uit te gaan van een resultaatsverplichting. Een dergelijke omslag vereist een beschrijving van door mens en rioleringsstelsel te leveren prestaties en daarbij behorende beoordelingsgrondslagen.

Naast bovenstaande doelstellingen vanuit de bestuursakkoorden heeft de Wet verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken geleid tot een uitbreiding van de gemeentelijke zorgtaken, te weten:

1. De zorgplicht voor het stedelijk afvalwater (bestaand).
2. De zorgplicht voor het hemelwater (nieuw).
3. De zorgplicht voor het grondwater (nieuw).

Inmiddels zijn de artikelen uit deze wijzigingswet overgenomen in de wet milieubeheer, Gemeentewet en de nieuwe Waterwet (sinds december 2010 van kracht).

4. *Afvalwaterzorg*

In dit hoofdstuk is de aandacht uitsluitend gericht op het rioleringsstelsel dat specifiek voor de afvalwaterzorg is aangelegd en wordt onderhouden. Daartoe behoren vuilwater- en gemengde riolering, vacuümriolering (drukriolering), rioolgemalen en persleidingen, bergbezinkbassins, enz. De cruciale vraag is of het huidige systeem aan de functionele eisen voldoet. Zo niet dan moeten maatregelen getroffen worden om de geconstateerde

knelpunten in het systeemfunctioneren op te lossen. De gemengde riolering beschikt over het algemeen over voldoende afvoercapaciteit om aan de afvoernorm te voldoen.

4.1 Gewenste situatie

De ambities voor de komende planperiode concentreren zich voor deze zorgplicht op de volgende punten:

- Het stedelijk afvalwater wordt doelmatig ingezameld en getransporteerd, zonder dat de volksgezondheid in gevaar wordt gebracht en het milieu onverantwoordelijk wordt belast.
- Voor bestaande gebieden wordt een terughoudend beleid gevolgd ('Nee, tenzij.....') voor het scheiden van afvalwater- en hemelwaterstromen binnen bestaande gemengde stelsels, totdat een goed onderbouwd hemelwaterbeleid is vastgesteld. Hiermee staat de voorkeursvolgorde voor de verwerking van hemelwater niet ter discussie. Het hemelwaterbeleid dient juist een afwegingskader te bieden voor het beoordelen van diverse aspecten van afkoppelen o.m. de doelmatigheid.
- Voor uitbreidingslocaties (inbreiding en nieuwbouw) wordt gestreefd naar een zo volledig mogelijke scheiding van afval- en hemelwaterstromen.
- De hoeveelheid 'rioolvreemd water' wordt tot een minimum beperkt.
- De aanwezigheid van hemelwaterlozingen op de vuilwaterstelsels worden tot een minimum beperkt.
- Rioolstelsels zijn tot op zekere hoogte (beschermingsniveau) in staat om extreme neerslag ten gevolge van de klimaatontwikkeling zonder schade voor burgers en bedrijven te verwerken.
- Er bestaat inzicht in het feitelijk functioneren van de bestaande gemengde riolering door middel van het monitoren van waterstanden op strategische overstortlocaties in de riolering. Op basis hiervan kunnen tekortkomingen snel aan het licht worden gebracht en kan adequaat worden gereageerd.
- Het tempo van rioolvervangingen houdt gelijke tred met de optredende slijtage van de riolen, waarbij zoveel mogelijk wijk- of clustergericht werk met werk wordt gemaakt. Bij herbestratingen wordt eerst nagegaan of de riolering vervangen is of nog vervangen moet worden. De riolering is leidend ten aanzien van herbestraten.
- Alle hoofdrioolgemalen zijn aangesloten op een centrale hoofdpomp.
- De drukriolering systemen zijn voorzien van een geautomatiseerde besturing.
- Voor bestaande percelen in het buitengebied wordt een brede zorgplicht gehanteerd. Voor nieuwe percelen wordt dit per situatie beoordeeld (wordt herzien in planperiode).
- WKO systemen (Warmte-Koude-Opslag) dienen bekend te zijn bij de rioolbeheerder. Bij de aanleg van WKO installaties wordt per situatie een afweging gemaakt over de wijze van lozen (zie ook paragraaf 3.6).

4.2 Geconstateerde knelpunten

Ten aanzien van de functionele eisen zijn de volgende knelpunten geconstateerd:

- Er is een achterstand in het inzicht in de kwaliteit van het te beheren areaal.
- Er bestaat geen inzicht in de hoeveelheid rioolvreemd water.
- Er bestaat geen inzicht in het aantal foutieve aansluitingen op de vuilwaterriolering.

5 Hemelwaterzorg

De nieuwe wetgeving legt meer verantwoordelijkheid bij de perceeleigenaar. Pas als hij zich niet redelijkerwijs van het hemelwater kan ontdoen, is de gemeente gehouden aan het treffen van maatregelen (Waterwet art. 9a). Als de gemeente oordeelt dat de perceeleigenaar onder de gegeven omstandigheden niet in staat is om zich van het

hemelwater te ontdoen, moet de gemeente voorzieningen treffen om dit water in te zamelen en af te voeren. In het GRP moet de gemeente jaar hemelwaterbeleid duidelijk uiteen zetten. Het beleid moet leiden tot grootschalige afkoppeling van hemelwater. Alle percelen, waarvan de eigenaren zich redelijkerwijs niet van het hemelwater kunnen ontdoen, zijn op de riolering aangesloten.

5.1 *Gewenste situatie*

De ambities voor de komende planperiode concentreren zich voor de hemelwaterzorgplicht op de volgende punten:

- Hemelwater wordt afgevoerd zonder dat dit tot hinder of wateroverlast leidt (regulier functioneren).
- Bij extreme neerslag ten gevolge van de klimaatontwikkeling wordt het hemelwater tot op zeker hoogte (beschermingsniveau) zonder schade of ernstige belemmering (deels over maaiveld) afgevoerd (extreem functioneren). Boven dat beschermingsniveau is adaptatie noodzakelijk, waarover burgers ingelicht worden.
- Voor bestaande gebieden wordt een terughoudend beleid gevolgd ('Nee, tenzij...') voor het afkoppelen van verhard oppervlak van bestaande gemengde stelsels, totdat een goed onderbouwd hemelwaterbeleid is vastgesteld. Wanneer de mogelijkheid er is, is het uitgangspunt dat burgers bij verbouwingen het hemelwater apart van het afvalwater aanbieden.
- Voor uitbreidingslocaties wordt als eis gestreefd naar een zo volledig mogelijke scheiding van afval- en hemelwaterstromen ('Ja, mits.....').
- In principe worden afval- en hemelwaterstromen gescheiden aangeleverd bij de openbare gemeentelijke riolering. Woningen en bedrijven die zijn aangesloten op een gemengd rioolstelsel (opname in de bouwverordening) krijgen hiervoor een ontheffing.
- Er bestaat inzicht in het feitelijk functioneren van de bestaande gemengde riolering door middel van het monitoren van waterstanden op strategische locaties in de riolering (overstorten).
- Er bestaat voldoende inzicht in de toestand (inspecties) van hemelwatervoorzieningen, vergelijkbaar met de situatie bij de gemengde riolering.

6 *Grondwaterzorg*

In tegenstelling tot de hemelwaterzorg vormt de zorgplicht voor grondwater een nieuwe wettelijk vastgelegde verplichting voor de gemeente. In tegenstelling tot beide andere zorgplichten bestaan er (op drainagesystemen na) voor het grondwater geen infrastructurele voorzieningen die op vergelijkbare wijze moeten worden beheerd. De gemeenten hebben sinds 2008 de zorgplicht grondwater. Deze zorgplicht houdt in: het in het openbaar gemeentelijk gebied treffen van maatregelen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zo veel mogelijk te voorkomen of beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van het waterschap of de provincie behoort. Belangrijk uitgangspunt bij de nieuwe wetgeving is de verantwoordelijkheid die percee-eigenaren hebben voor de staat van het eigen terrein en voor maatregelen op eigen terrein tegen grondwaterproblemen. Deze verantwoordelijkheid geldt voor particulieren en andere private partijen en ook voor de gemeente als eigenaar van de openbare ruimte.

De zorgplicht heeft het karakter van een inspanningsverplichting. Dat wil zeggen dat de gemeente niet verantwoordelijk is voor handhaving van het grondwaterpeil in bebouwd gebied. De zorgplicht werkt niet met terugwerkende kracht en leidt niet tot aansprakelijkheid voor schadesituaties uit het verleden. De wetgeving geeft aan dat de

burger met grondwaterproblemen bij de gemeente met zijn probleem terecht moet kunnen. De gemeente is eerste aanspreekpunt voor de burger (loketfunctie).

6.1 *Gewenste situatie*

De ambities voor het grondwaterbeleid in de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude luiden als volgt:

- Het voorkomen of beperken van 'structureel nadelige gevolgen' ten gevolge van over- of onderlast van grondwater.
- Burgers zijn op de hoogte waar klachten over grondwaterproblemen kunnen worden ingediend (het waterloket).
- De gemeente heeft een geografisch inzicht in risicofactoren die tot grondwaterproblemen aanleiding kunnen geven en maakt dit op de website bekend.
- De gemeente heeft op wijkniveau inzicht in de ondiepe grondwaterstanden in het openbaar gebied en heeft op dit niveau in beeld waar de grondwaterstand tot risico's kan leiden.
- De gemeente toetst bij klachten op uniforme wijze of er sprake is van 'structureel nadelige gevolgen' en beoordeelt of het probleem onder de gemeentelijke zorgplicht valt of de verantwoordelijkheid van de particulier en/of een andere overheid is.
- De gemeente treft zo nodig maatregelen in het openbare gebied indien deze maatregelen doelmatig zijn. Bij de uitvoering van maatregelen wordt zoveel mogelijk werk met werk gemaakt, bijvoorbeeld door mee te liften met rioolvervanging of infrastructurele werken.
- Bij de vervanging van drainerende (lekkage) riolering wordt, waar grondwateroverlast een risico is, aparte drainage aangelegd.
- Indien grondwater moet worden afgevoerd dan vindt afvoer indien mogelijk niet plaats via de gemengde riolering naar de AWZI.
- Nooit dieper dan polderpeil afmalen in verband met aanwezige funderingen.
- Ondergrondse constructies dienen waterdicht te worden uitgevoerd.
- WKO systemen dienen bekend te zijn bij de rioolbeheerder. Bij de aanleg van WKO installaties wordt per situatie een afweging gemaakt over de wijze van lozen (zie ook paragraaf 3.6).

6.2 *Geconstateerde knelpunten*

Ten aanzien van de uitgangspunten zijn de volgende knelpunten geconstateerd:

- Er is nog onvolledig inzicht in de ondiepe grondwaterstanden en risicolocaties op wijkniveau.
- Er is nog geen grondwaterloket ingericht.
- De gemeente heeft momenteel geen goed en betrouwbaar inzicht in de grondwaterstanden en –fluctuaties.
- De gemeente beschikt momenteel niet over goed onderhouden drainagesystemen.

7 *Bedrijfsvoering*

Voor de komende planperiode kiest de gemeente voor een behoudende opstelling ten aanzien van de, soms vergaande, landelijke ontwikkelingen. De belangrijkste speerpunten voor de komende planperiode betreffen:

- Het nader inrichten van de drie zorgplichten.
- Duurzaamheid.
- Klimaatbestendigheid.
- Doelmatigheid.
- Transparantie.

- Samenwerking.

Ten aanzien van de functionele eisen met betrekking tot de riolering is een aantal knelpunten geconstateerd. De belangrijkste zijn:

- De gemeente dient maatregelen te nemen om kwetsbare watergangen te ontlasten.
- Het ontbreken van inzicht in de aanwezigheid van foutieve aansluitingen.
- Er bestaat niet overal inzicht in de kwaliteit van de riolering.

Om deze en andere knelpunten te ondervangen heeft de gemeente voor de komende planperiode plannen, onderzoeken, maatregelen en onderhoud gepland. In onderstaande tabellen is hiervan een overzicht weergegeven:

Plannen	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Opstellen hemelwaterbeleid	-	€10.000,-	-	-	-	-
Opzetten waterloket	€5.000,-	-	-	-	-	-
Operationeel plan	€7.500	€7.500	€7.500	€7.500	€7.500	€7.500
Afkoppelplan Spaarndam	€15.000,-	-	-	-	-	-
Beleid bouwaanvragen	-	-	€5.000,-	-	-	-
Richtlijnen openbare ruimte nieuwbouw	-	-	-	€5.000,-	-	-
Richtlijnen IBA's	-	€5.000,-	-	-	-	-
Beleid huisaansluitingen (verordening)	€5.000,-	-	-	-	-	-
Meerjaren beheerplan	-	-	-	-	€20.000,-	-
Financiële Trendanalyse	-	-	€10.000,-	-	-	-
BRP	€15.000,-	-	-	-	-	-
Meetplan riolering	-	-	-	€15.000,-	-	-
Onderzoek	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Algemene advieskosten	€3.333,-	€3.333,-	€3.333,-	€3.333,-	€3.333,-	€3.333,-
GRP	-	-	-	-	€30.000,-	-
Onderzoek bestaande wateroverlast	-	-	€6.500,-	-	-	-
Onderzoek aanpak sterke vervuiling	-	-	€6.500,-	-	-	-
Klimaattoets	-	-	-	€20.000,-	-	-
Inventarisatie grondwaterpeilen	-	€7.000,-	-	-	-	-
Inventarisatie klachten	-	-	€3.000,-	-	-	-
Onderzoek persleiding Haarlemmerstraatweg	€20.000,-	-	-	-	-	-
Doelmatigheid onderzoek aansluiten zijkanaal C	€7.000,-	-	-	-	-	-
Onderzoek naar foutieve aansluitingen	-	-	-	-	-	€10.000,-
Onderzoek overgang naar smalle zorgplicht	-	€10.000,-	-	-	-	-
Monitoring riolering en	-	-	-	€3.000,-	€3.000,-	€3.000,-

grondwater						
Activiteit	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Jaarlijkse onderhoudskosten	€160.000,-	€160.000,-	€160.000,-	€160.000,-	€160.000,-	€160.000,-
Reinigen en inspecteren	€30.000,-	€10.000,-	€10.000,-	€10.000,-	€10.000,-	€10.000,-
Vervanging vrijverval riool ¹	€667.725,-	€667.725,-	€667.725,-	€667.725,-	€667.725,-	€667.725,-
Vervanging gemalen E/M	€133.333,-	-	€16.667,-	-	-	€83.333,-
Vervanging bouwkundig	-	-	-	-	-	-
Vervanging drukriolering E/M	€150.000,-	€36.667,-	€56.667,-	€50.000,-	€43.333,-	€20.000,-
Vervanging drukriolering bouwkundig	-	-	-	-	-	-
Uitbreiding Osdorperweg	€215.000,-	-	-	-	-	-
Maatregelen bemalingsgebied Mientekade	€100.000,-	-	-	-	-	-
Maatregelen na inspectie	-	€100.000,-	€50.000,-	€50.000,-	€50.000,-	€50.000,-
Maatregelen Kanaalweg (gemaal)	€40.000,-	-	-	-	-	-

....

➔ Investerings

De exploitatie en de investeringen zijn voor de komende 60 jaar in beeld gebracht. Vervolgens is een kostendeckingsplan opgesteld waarin de dekking is doorberekend om de rioleringstaken ook op lange termijn te kunnen blijven uitvoeren. Dit kostendeckingsplan is doorgerekend op de traditionele wijze waarbij vervangingsinvesteringen langjarig lineair worden afgeschreven. De resultaten van de kostendeckingsberekening zijn uitgewerkt in hoofdstuk 8.2 Bijlage 10 tot en met Bijlage 12. In onderstaande tabel is het verloop van de rioolheffing gepresenteerd om tot een kostendeckend tarief te komen.

Onderdeel	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Rioolheffing per eenheid	€296,00	€305,15	€314,58	€324,30	€334,32	€344,65
Aantal eenheden/aansluitingen	2450	~	~	~	2600	~
Verwachte opbrengst	€725.000,-	€761.000,-	€797.000,-	€833.000,-	€870.000,-	~
Verloop reserve en voorzieningen	2,90 mln	2,82 mln	2,74 mln	2,66 mln	2,58 mln	2,50 mln

¹ Het jaarlijkse bedrag geldt voor de komende 10 jaar (t/m 2024) en bevat strengen die op basis van de theoretische levensduur vervangen moeten worden, strengen die in het verleden al vervangen hadden moeten worden en het afkoppelen in Spaarndam. De totale som van de investeringen is verdeeld over 10 jaar.

Financiële aspecten:

Het GRP 2015-2020 is voorzien van een kostendekkingsplan. Aan de hand hiervan wordt een tarief voorgesteld voor de "rioolheffing". De tarieven dienen jaarlijks overgenomen te worden bij het vaststellen van de jaarlijkse belastingtarieven wat uitgevoerd wordt door het GBKZ (Gemeentelijke Belastingen Kennemerland Zuid).

Voor onderbouwing van het kostendekkingsplan wordt verwezen naar hoofdstuk 8 van het GRP2015-2020.

Juridische aspecten:

Het GRP 2015-2020 is een beleidsstuk wat per ingestemde datum door de raad ingaat.

Communicatieve aspecten:**-publicatie in de krant****- publicatie via de gemeente site**

De officiële definitieve reacties van het Hoogheemraadschap van Rijnland, Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht en Rijkswaterstaat worden toegevoegd zodra deze binnen zijn. Verwacht wordt dat er geen opmerkingen zijn, doordat het gehele GRP-plan in samenwerking met hen is opgesteld.

Vervolgstappen

Zodra het voorstel akkoord is en de raad instemt met het GRP2015-2020 wordt er invulling gegeven aan het programma zoals aangegeven in het hoofdstuk "samenvatting".

Voorstel

Instemmen met het GRP 2015-2020.

Halfweg, 24 maart 2015
Burgemeester en wethouders van
Haarlemmerliede en Spaarnwoude,
P.J. Heiligers, burgemeester
G.A. Koot, secretaris

RUI15/011

GRP2015-2020

De raad van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 24 maart 2015

Besluit:

In te stemmen met het beleidsprogramma van het Gemeentelijk Riolerings Plan 2015-2020 (GRP2015-2020), inclusief bijbehorende uitvoeringsplanning en tarieven van de rioolheffing.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 21 april 2015

De griffier,

De voorzitter,

M. de Vos

P.J. Heiliegers